Monika på Storekullen

Monika på Storekullen började skolan 1948. Föräldrarna var Tage och Lisa Lundberg. Monika, som var yngst av åtta barn, har idag egen familj, gift med Evert Johansson och bor kvar i föräldrahemmet. Familjen Lundberg kom till Storekullen 1942 från Böja där Monika föddes 1941. Monikas skolväg gick förbi Olssons, en familj med många barn, och följde sedan järnvägen ut till ljungstorpsvägen vid anhalten, där bygdegården nu ligger.

- Dä va´ en liten ko-stig, säger Monika, men dom körde med häst å vagn å dä gick å ta sig med bil te Almes. Dä va´ en massa sköttler och le´ över väjen, för dom hade kor som gick ute i haga, å hade en tur kunne dä komma en bil en fick öppna åt å få en 25-öring eller en 50-öring. Det gick´le an å gå den där väjen på sommar´n, säger Monika, men om vintern va´ dä värre. Dä va ingen som ploga´ och bitvis är dä en hålväg mella´ stenmura´ å dä ble fullt med snö där. Dä tudde te långt uppåta bröstet på oss ibland. Vi fick skider te slut etter dom äldre å ibland va´ dä dä enda sättet å ta sej fram te skolan på.

Skolinspektören gick skolvägen från Storekullen en gång när han fått rapport att skolbarna därifrån inte kom till skolan. Vägen var då så dålig att han sa att bar-

nen fick vara hemma tills väglaget blev bättre. Alternativen var att gå på järnvägen, vilket var förbjudet, eller en stor omväg ner till store vägen där det var mycket trafik eller gå genom skogen.

- Men ibland så kunde en träffa på Gunnar (Gunnar Andersson i Ljungstorp), säger Monika. Han var ju banvakt och körde tralle och då fick vi åka med honom. Han var alltid snäll Gunnar, det minns jag.
Det fanns faror på skolvägen. Var det inte Almes tupp så var det Olaussons hund eller Väga-Karlssons ilskna kalkoner. En gång flög tuppen upp på nacken på Mats Olsson och hackade honom så han körde omkull. Och i leran på vägen låg Hildas smörpaket! "Jävla rötägg", skrek Mats och skällde ut tuppen. Monika såg händelsen och skrattar än idag åt den.

Men hon skrattar inte när hon berättar om sin röda kappa. Hon hade fått den av Kajsa i Vadet. Den var fin. Så gick hon förbi Olaussons och ut rusar hunden och sliter ett stort stycke ur kappan! Det var inte roligt. Men hunden fick igen. Sent en kväll var Monika och hennes syster Rut på väg från Ljungstorp. Hunden kom som vanligt utrusande varvid Rut blev så rädd att hon gav upp ett fruktansvärt indianvråI. Hunden blev så rädd att han tvärvände och rusade tillbaka in och därefter antastade han aldrig Monika eller Rut mera!

- Ibland fick vi gå ärende te affär´n åt folk efter vägen, säger Monika. Märta Alm kom utspringande ibland å ville vi skulle ta mä ett hekto jäst. Och så fick vi ju köpa en strut med snus te far ibland. Han åt (använde) Stockholms Ettan. Det var Ljunggren som hade affär´n då. Och så hjälpte vi Margareta Sandberg å bära det ho´ hade handlat ibland. Ho´ var låghalt å hade varit växeltelefonist i Varnhem å bodde i Signeliden mä sin mamma. Mitt emot bodde Olaussons. Det var mor och dotter. Dottern hade varit lärarinna.

I Liden bodde syskonen Artur och Signhild Gustavsson och här var väl dramatiken som störst ibland. Det gällde att "lägga benen på ryggen" och springa när Artur ibland ilsknade till över något rackartyg som skolbarnen ställt till med.

- Men det är klart, vi var inte alltid så snälla, säger Monika. En gång fick vi se honom gå på en bräda som han lagt på två bockar. Ja det blev ju Balansgångar´n direkt och det namnet fick han höra se´n - 'Hej på däk Balansgångar´n'!

Artur gick på åkern och hade en tunna på en kärra och tunnan var fylld med urin

Småskolan i Ljungstorp 1949. Monika Johanssons skolkort

Stående fr vä:
Gunilla Håkansson Folkskolan, Kurt Johansson Vibonätt, Solveig Karlsson Ödelöten, Nomi Johansson Vibonätt, lärarinnan Mia Jansson, en systerdotter till Mia, Inga-Britt Persson Stenslund, Bo Sjöberg Lintorp, Monika Lundberg Storekullen
Sittande fr vä:
? , Kent Johansson Hökatorp, Lennart Warnemark Löten

efter korna. "Plask, plask i pessetunna", skrek barnen. Se´n var det att springa igen. Men en gång, när det var snö, hann han ifatt Marianne Olsson och tvättade henne med snö i ansiktet. Hon tyckte det var fegt för han hade grova arbetshandskar på sig "det var så skinnlappa´ lossa´", sa hon, berättar Monika.

Vid vägen, strax innan Liden, låg en myrstack. När Monika och hennes syster Rut skulle gå till skolan, stoppade de alltid några sockerbitar i fickorna. Sockret var till myrorna. En morgon var myrstacken borta! Någon hade eldat upp den! Artur blev genast misstänkt. Chockade över ett sådan illdåd sprang de till skolan, men sa inget första dagen. Tänkte hämnas först! Och det gjorde de. På väg hem från skolan drog Rut upp en stor del av Arturs rovor ur åkern! Det blev rapport till "fröken" och när

de dagen efter kom till skolan frågade fröken varför de gjort så. Då berättade de om myrstacken. Fröken var djurvän och blev väldigt ledsen över det hon fick höra. Det blev inget straff, bara en tillsägelse att inte göra så nån mer gång. En tid senare berättade Rut om myrstacken för en bekant till familjen, Henrik Lindström i Granbacken. Han tyckte det var så bra gjort att han gav Rut tio kronor i "belöning".

På skolvägen från Storekullen spökade det. Det var i en hage mellan Olssons och Kullaliden där Alm bodde.

- Ja, jag vet, mor har ju pratat om dä här att ho har sett två "skötersker", som ho säjer. Dom hade svarta stövlar å blåa klänninger å vitt förklä å en sjukhusmössa på huvvet. Di rörde på mun å prata mä varandra å mor hade försökt å prata mä dom, men dom svaran´te utan di bara försvann. Men vart dä vesste hon´te. Di har ho sett flere gånger, har ho berättat. Dä va´ emella´ le´t å transformatorn, som fanns där tidigare.

Monikas skolväg fortsatte sedan landsvägen upp till skolan förbi Håkanssons i Ljungsbo. Den lilla sommarstugan på höger sida kom till under denna tid. Därefter låg Sander Anderssons i Carlsberg och Sjöbergs i Lintorp på vänster sida av vägen. Mitt emot gick vägen in till Johan Apells och efter den infarten bodde Augusta Rot och sedan låg Missionshuset där Sven och Greta Karlsson bodde. Mitt emot låg Trollehöjd där Larm bodde och i det röda huset på samma tomt bodde Gunnar Ferm med familj. Mitt emot låg Skarpenstorp och det lilla vita huset efter Ferms var Holgerssons. Annelund, därefter, var vid den här tiden ett slags sjukhem.

- Där bodde det gamlingar på den tiden, minns Monika. Det var en gammal präst som alltid var ute och gick på vägen när jag gick de första åren i skolan. Han hade långt vitt skägg och gick alltid mörkklädd med hatt och en käpp i näven minns jag. Och han tittade aldrig på nån utan tittade bara rakt ner i backen.

I den lilla röda stugan närmast skolan bodde Anna och Teodor Krantz. Det var på vänster sida av vägen och på höger gick vägen in till Sandbäcken där Bror och Linnea Ullberg bodde.

- Vi var ju många barn i familjen, berättar Monika. Far var sjuklig långa tider och mor fick ofta ha ansvaret för allt. Det var inte så lätt alltid. Vi yngre fick ärva kläder och skor och annat från våra äldre syskon. Pengar fanns det sällan. Det var ett litet lantbruk vi hade med kor och höns, så mjölk och ägg fanns hemma. Allt skulle skötas och mor hade aldrig nån tid över att till exempel sy om kläder till oss. Jag minns ibland när vi

inte kunde gå till skolan för att vi inte hade kläder å ta på oss. Även då jämförde vi oss med de andra och det kändes inte bra när kläderna var för stora och slitna.

- När vi inte kunde läxorna fick vi sitta kvar, minns Monika. Och då minns jag att det var Verna och Rut som stod utanför fönstret och vinka på oss och locka ut oss och sa "skönna er, smit iväg ut, spring hem"!.

- Varför jag hade svårt för läxorna berodde på att jag hade dålig syn, berättar Monika. Vi hade ju läkarundersökning i skolan. Dä va´ doktor Uhlin, en lite låghalter gubbe, å en lång, jättesmal sköterska mä mörkt hår. Di kom te skolan i bil å dä va´ ju väldigt viktigt då, allt skulle va så fint å bra å vi skulle stå på parad när läkarn skulle titta på oss. När dom undersökte synen skulle man läsa på den där tavla å ja´ klara ju aldrig dä där för jag såg ju aldrig bokstävera. Å ja hade jämt ett brev med mig hem att jag var tvungen å ha glasögon. Men det fanns ju inga pengar å köpa glasögon för. Vartenda år va´ dä likadant, men jag fick aldrig några glasögon. När jag satt i skolbänken å skulle läsa ville jag titta nära i boken. Då kom Mia och tryckte upp huvudet å sa "så närma får du inte titta i boka". Men den första lönen ja´ fick när jag började arbeta, den köpte ja´ glasögon för. 62:50 kostade dom. Det tog nästan hela lönen, men nu kunne ja´se.

- Att en fick sitta kvar å att klädera inte alltid var så fina å att en fick va´hemma från skolan ibland, det gjorde att en ble´ hackkyckling också, säger Monika. Jag minns ibland att nästan hele klassen stod å kastade snöboll på mej. Men ja´höll för ansiktet och tänkte, vänta I, ja´ blir´le´ stor en gång ja´ ock. Muskler fick jag utå arbetet hemma. En skulle bära ved å vatten jämt te far å mor å hjälpa te mä kora å le dom i vall å så åkte vi skider mycket när en ble´så pass stor så en hade fått några sånn´a. Smal va´ ja´ men ganska vältränad. Ja´ hade faktiskt AB+ i gymnastik. Och jag gav igen. En gång fick ja´ tag i en å di värste pojka´ å ja´ tvätta´n i snö å sen ropa ja´ "kom nu I andre ock så ska I få en omgång I ock" å precis i samma ögonblick så kommer magistern Håkansson ut, då tänkte ja´ att nu jäklar får jag skäll. Det där, sa han, dä gjorde du bra Monika och så skratta han så magen riktigt gonga pån. Det minns jag än!

- Iblann åkte vi spark te skolan, berättar Monika. Vi var massor med ongar på sparken iblann och vi höll på att köra i Marsa-bäcken mer än en gång. Det var "full careta" när en stod en sex, sju ongar där på sparken.

Men Monika minns också hur kallt det var ibland och hur våta kläderna blev, som de sedan fick sitta i hela dagen i skolan. Och pålägg på brödet, ja det var inte alltid. Antingen var det smör eller också pålägg, aldrig bådadera.

När Albin Dahlberg, postbärarn, kom med sin stora läderväska på pakethållaren framtill på cykeln brukade Mia ropa: "Hör du Albin, ta med dej posten och kom häråt"! Han fick alltid kaffe där och då fick vi långrast, säger Monika.

- Men idrotten i skolan va´ ja´ bra på, säger Monika. Vi spela rundboll, eller brännboll, som det heter nu och sprang 60 meter och hade skidtävling. Från tredje klass och till jag slutade vann jag skidtävlingarna vi hade i skolan varje år.

- Ett sommarlov hade jag hand om Eiler i Missionshuset, berättar Monika. Han var ett och ett halvt år å mamma Greta va´ inlagd på sjukhus. Jag minns när jag bar honom hem te Storekullen. Jag trodde armarna skulle gå å. Jag var där efter skolan ock å hjälpte te. Städa och elda i Missionshuset ock. Det blev en slant extra te dom hemma. Fyrtio kronor för sommar´n och tio kronor i månan för arbetet efter skolan.

Törnrosafesten

- Jag minns Törnrosa-festen, som Agda Österberg arrangerade, berättar Monika. Då va´ jag med. Vi träna´ ibland på Tre Bäckar å ibland i storskolan. Vi spelade den inne i storskolan. Jag minns att vi hade kräppappersklänningar, små trosor och att vi hade blommor i håret. Jag minns den onda feen, hon hade något grönt på sig,

En skolresa med buss. 2:a fr vä är Inga-Britt Persson Stenslund och till vä om henne Monika Johansson Storekullen

byxor å nån stor fluffig jacka å strut på huvvet å Törnrosa va´ väldigt stilig i fin klänning med en kjol som stod ut å så satt hon i en sån där stor stol. Vi alla barn vi var runt omkring å vi sjöng. Å ja´ fick stå långt fram för Agda sa att jag sjongde så fint! Det är den enda gång jag har fått nån uppmärksamhet så sett i skoltid! Det var massor med folk som titta på oss. Jättekul hade vi!

- Minns du när vi sjöng när den onda feen kom in: "så kom den onda feen in, feen in, feen in, Törnrosa var ett vackert barn, vackert barn", sjunger Monika.

- Från tredje klass hade vi slöjd för Mia i småskolan, berättar Monika. Ja´ minns särskilt en gång när vi satt där å fnissa å prata. "Nu ä ni tysta", sa Mia. Men det var vi ju inte. Vi fortsatte småprata å så viska lite lägre då. "Ä ni inte tysta nu då åker ni ut". Men vi fortsatte. "Är du inte tyster nu Verna då tar jag dej i vingbenet och kastar ut dej!", sa Mia. Å Gud va vi skratta. Och vi ut i omklädningsrummet både jag å du. Där fick vi sitta hela tiden tills slöjden var slut!

Blåsippor och examen
Det var tidig vår och blåsipporna blommade i Karlssons-backen på Storekullen. Snart var det examen - skolavslutning, nya kläder och skor och sommarlov! Nu gällde det att skaffa pengar till klänningstyg!

Monika och Rut gick till skolan i vanlig tid. Men istället för att fortsätta till skolan, vek de av till Karlssons-backen. Där plockade de blåsippor och gick sedan ner till landsvägen och sålde buketterna till vägfarande. Och bilarna stannade och folk köpte blommor och pengarna strömmade in. Faktiskt kunde de skolka från skolan ett par dagar i sträck ibland för att plocka och sälja. Det gällde bara att passa tiden, så inte mor misstänkte något. När två-tåget hade gått var det lagom att gå hem.

- Vi tjäna så möe pengar jag å Rut så vi kunne köpa klänningstyg te oss bägge två, å skor. Och sen var vi uppe hos Linnea Ullberg med tyget å så sydde ho klänninger te oss för dom penga. Å dä gjorde vi flere år, när vi gick i skolan. Dä va enda sättet för att vi skulle kunna få nånting å ta på oss förstår du.

- Se´n satt vi i skolan på examen, och föräldrarna satt på bänkar runtom och så var vi jätteduktiga och fina i våra "blåsippe-klänningar" och vi hade hårband i håret. Då var det roligt i skolan.